

NR 4 2022

Lyckosporten

TIDNINGEN OM
PENGAR & SPARANDE
FRÅN SWEDBANK &
SPARBANKERNA
ÅRSKURS 4-6

ÖNSKEPOSTER: BEYONCÉ

SÅ MYCKET
ENERGI!

ANIS DON DEMINA

Hela Sveriges

SHURDA!

► Osäker på vad
ordet betyder

LÄRARHANDLEDNING

LÄRARHANDLEDNING till Lyckoslanten NR 04 2022

LYCKOSLANTEN riktar sig till barn i årskurs 4–6. Den handlar om ekonomi, entreprenörskap och engagemang och svarar på frågor som till exempel: Vad är privatekonomi? Hur når jag mina drömmar? Vad vill jag förändra i mitt liv och i samhället?

FÖR ATT UNDERLÄTTA för dig som lärare att jobba vidare med Lyckoslanten har vi tagit fram idéer till roliga och lärorika lektioner att använda i din undervisning utifrån tidningens artiklar. Uppgifterna utgår från läroplanens syften och kunskapskrav samt syftar till att stärka entreprenörskapet i skolan.

”En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållnings-sätt som främjar entreprenörskap.”

”Entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet. Arbetsformerna stimulerar fantasi och skapande. Inre drivkrafter och motivation är viktigt för det entreprenöriella lärandet i alla åldrar, från förskola till vuxen-utbildning. Centralt är att sätta det eleverna gör i ett sammanhang och se till helheten. Ämnesövergripande tematiska arbetsätt där elever tar ansvar för sitt lärande och där resultatet kan vara till nytta utanför skolan är karaktäristiskt. Samarbete med aktörer utanför skolan gör skolarbetet mer verklighetsanknutet.”

OM ENTREPRENÖRSKAP FRÅN SKOLVERKET

I DET HÄR KOMPENDIET finns några färdiga lektionstips som du kan göra med din klass. Eleverna kan även själva arbeta med frågeformuläret som finns på sidan 22 inne i tidningen. Frågorna bygger på Lyckoslantens innehåll. I vissa fall hittas svaren på tidningssidorna – andra frågor kräver egen efterforskning. Facit finns upp och ner på sidan 24. Facit på korsord och sudoku finns på vår sajt.

VI HOPPAS att ni tycker att Lyckoslanten är ett kul och värdefullt inslag i skolvardagen. Lärarhandledningen finns även som pdf på www.lyckoslanten.se.

TILL SIST: Tidningen skickas gratis till skolor med undervisning i årskurs 4-6. Om du vill beställa fler eller färre tidningar, ändra adress eller något annat distributionsrelaterat: maila till lyckoslanten@vi.se. Ett antal lärarhandledningar skickas till alla skolor som får tidningen. Behöver din skola fler lärarhandledningar finns den som pdf att läsa eller skriva ut på www.lyckoslanten.se

NI ÄR ALLTID VÄLKOMNA att höra av er till oss på lyckoslanten@vi.se med idéer, synpunkter och frågor! Och du, kika gärna in på vår webbsida: www.lyckoslanten.se

1. OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Bygger på artikeln *Ingenting är omöjligt*, på sidorna 4-7.

ÄMNE: Samhällskunskap

SYFTE: Kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter.

CENTRALT INNEHÅLL: Exempel på skilda ekonomiska och sociala villkor för barn, i Sverige och i olika delar av världen. Sociala skyddsnet för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.

ÖVNINGAR: Läs artikeln tillsammans och samtala utifrån följande punkter för att reflektera över Anis berättelse.

- Hur vanligt tror ni att det är att man flyttar hemifrån när man är 15 år?
- Vad behöver man kunna och känna till för att kunna flytta hemifrån, tror ni?
- Varför jobbar Anis så hårt?
- Varför tror ni att Anis pappa sa till honom att inte tycka synd om sig själv utan att han skulle göra honom stolt i stället?

Prata vidare om att barns förutsättningar inför vuxenlivet kan se väldigt olika ut beroende på var man bor och lever. Låt elever sitta i grupper eller par och disku-

tera vilka skillnader de tror att det är mellan att växa upp på olika ställen. Skriv upp förslagen på tavlan och lägg till flera ställen som du eller eleverna kommer på.

1. I storstad
2. På landet
3. I Europa
4. I Afrika
5. I USA

Låt eleverna berätta vad det har pratat om. Förslagsvis kan de göra collage över ett av de ställen som ni pratat om för att visualisera hur det är att växa upp där. Här kan de både klippa ur tidningar samt illustrera och skriva. Häng upp på väggen.

OM NI HAR TID: Prata om vad Barnkonventionen är och varför den finns. Det finns material att hämta via World childrens prize där du både hittar en förenklad text till konventionen, fakta om barn i andra länder och även ett antal lektioner som tar upp frågor om barns rättigheter (se länkar nedan).

LÄNKAR:

- worldschildrensprize.org/childrights
- worldschildrensprize.org/countryfacts

2. VAD HÄNDER MED PRISERNA?

Bygger på artikeln *När varorna krymper*, på sidorna 12-13.

ÄMNET: HKK, Samhällskunskap

SYFTE: Förmåga att värdera val och handlingar som förekommer i ett hem (HKK).

Förmåga att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och kritiskt granska hur de framställs i olika källor (Samhällskunskap).

CENTRALT INNEHÅLL: Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumentval (HKK)

Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa (Samhällskunskap).

ÖVNINGAR: Innan ni läser artikeln så bearbetar ni ord från själva texten. Förslag på ord att jobba med: Storpack, konsumenter, standardstorlek, jämförpris, lyxprodukter.

- Fråga om det är någon som vet vad ordet betyder.
- Fråga om de kan komma på synonymer till ordet.
- Låt eleverna förklara ordet som om att de gör det för någon som inte vet vad ordet betyder.

Skriv sedan upp ordet "krympflation". Läs texten tillsammans och fortsätt samtalet:

- Vad betydde krympflation?

- Har ni lagt märke till varor som har varit utsatt för krympflation?
- Hur ska man kunna veta om innehållet har förändrats?
- Vad kan man göra för att hitta de bästa priserna på olika varor?

Låt eleverna få söka efter information på nätet om vad som har hänt med priserna på olika matvaror. Förslagsvis kan de jobba i grupper och få en specifik produkt att undersöka kring. Ett tips är att titta via hemsidan till SCB (se länk). Presentera resultatet för varandra.

LÄNKAR:

- scb.se (sök på ordet "Livsmedelspriser")
- expressen.se/ekonomi/konsument/prishojningarna-hotar-fredagsmyset/

GÄSTKRÖNIKAN

Låt dina elever skriva krönikor till Lyckoslanten!

KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

”Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften.”

”Undervisningen ska bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket.”

ÄMNE: Svenska.

Läsarna får hjälpa oss att skapa innehållet i tidningen. Vill dina elever skicka in krönikor? Alla klasser som vill är välkomna att skicka in komplett material till oss på lyckoslanten@vi.se. Vi väljer ut en text som publiceras i Lyckoslanten.

NÅGRA EXEMPEL PÅ ÄMNET:

Sopsortera bättre

Vego är bäst!

Varför får jag inte ha mössa inomhus?

Sluta klaga på BTS!

Mall

Här är en mall för dig/er som vill skriva en krönika. Dessa sektioner ska finnas med och anpassas till ämnet.

1. KRÖNIKA

En personlig text där skribenten utgår från sina egna erfarenheter. Ska vara tankeväckande och/eller underhållande. Vanligtvis skriver man i jag-form och har en poäng som man vill få fram och försöker få till i en rolig eller tänkvärd slutkläm.

Be eleverna att hitta ett aktuellt ämne att skriva om, eller berätta om en situation eller upplevelse.

Några tips:

- Var inte rädd för att ha åsikter eller att vara rolig. En krönika ska vara lättläst. Den får gärna vara underhållande, intressant och lite provocerande. Men inte elak mot andra, förstas.
- Var personlig. Använd dig av egna erfarenheter. ”När jag skulle byta skola grät jag mig till sömns varje natt – men det gick bra sedan!” eller ”Igår när jag gick till affären såg jag en tiggare. Synen gjorde mig så...”
- **VIKTIGT:** En krönika är ingen faktatext. Skolarbetet om vikingatiden kan inte vara en krönika.

Att leverera: Text på cirka 1500 tecken, inklusive blanksteg.

2. FAKTA OM SKRIBENTEN

En krönika får mer liv om man får veta lite mer om avsändaren bakom texten.

Att leverera: Faktaruta som innehåller:

Namn, ålder, skola, intressen och ”min/vår hälsning till Sveriges mellanstadieelever”.

Vi behöver ert material senast:

20/12
2022

3. LISTA MED 3 TIPS som är relaterat till ämnet.

Det kan vara tips eller en topplista. Till exempel: Till krönika om att vi inte ska slänga så mycket mat – **3 sätt att bli (kli)matsmart**. Till krönika om att vara kär i sin idol – **3 bästa låtarna med xxx**. Roligast är om tipsen inte är för lika varandra.

Att leverera: 3 tips eller liknande, med max två meningar till varje tips.

4. FOTO

Färgbild på skribenten/skribenterna. Närbild eller i halvfigur (se exempel ovan).

Att leverera: Ett högupplöst foto på författaren/författarna (det får vara flera som skriver tillsammans).

Maila ert material (eller frågor) till: lyckoslanten@vi.se

BRA ATT TÄNKA PÅ:

FOTON Det räcker att ta bilder med en smartphone eller Läsplatta, om ni inte vill eller kan fotografera med andra kameror. Se till att ljuset är bra och att människor tittar in i kameran. Bilder bifogas separat i mail.

TEXTER Alla texter levereras samlade i **en och samma word-fil**.

MALLFÖRSLAG FÖR KRÖNIKA:

RUBRIK Den större överskriften som lockar till läsning och berättar vad artikeln handlar om.

INLEDNING Ger en bakgrund till ämnet, ett citat, eller kanske bara börja mitt i en situation, som: "Jag står mitt i stallet och förstår ingenting. Var har Chaplin tagit vägen?"

BRÖDTEXT Krönikans största del. Själva resonerande texten.

AVSLUTNING Sammanfattning av krönikans innehåll och gärna en slutsats som kopplar ihop texten med inledningen: "Jag kommer aldrig att glömma Chaplin."

3. VÅRA EGNA SERIER

Bygger på artiklen *Jag ritat serier om matsvinn*, på sidorna 10–11.

ÄMNEN: Geografi, svenska, bild

SYFTE: Kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling (Geografi). Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift (Svenska). Förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap (Bild).

CENTRALT INNEHÅLL: Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling (Geografi).

Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter (Svenska).

Hur bilder påverkar och förmedlar budskap. Ord och begrepp för att kunna samtala om bilders innehåll, uttryck och funktioner (Bild).

ÖVNINGAR: Läs artikeln om Selmer tillsammans och prata om vad det var som gjorde att han och Jenny började att skriva och rita om matsvinn. Ställ frågor till eleverna utifrån följande punkter.

- Varför tror ni att många blev intresserade av Selmers serier?
- Hur gör man för att nå ut med ett budskap som man tycker är viktigt?
- Vad betyder bilder för ett budskap?
- Varför tror ni att Selmer och Jenny valt just de karaktärer som de gjort i sin serie?
- Vad betyder begreppet "Hållbar utveckling"?

Sen kan eleverna få prata i grupper om vilka andra

karaktärer man skulle kunna ha som skulle passa ihop med temat om matsvinn. Återkoppla i den stora gruppen.

Efter det kan eleverna få fundera över om det finns områden som just de tycker är viktiga och som på något sätt påverkar vår miljö. Skriv upp deras förslag på tavlan.

Berätta för eleverna att man 2015 antog det som kallas för agenda2030 och som innefattar 17 mål som länderna ska arbeta mot för hållbar utveckling. Du hittar underlag och information via länken nedan.

OM NI HAR TID: Gör egna serier utifrån Agenda2030-målen. Titta på målen från Agenda2030 tillsammans och dela in eleverna i grupper utifrån vilket mål de tycker är speciellt viktigt och intressant. Sedan kan de få konstruera egna serier och skapa figurer som handlar om hur man kan göra för att jobba mot det aktuella målet.

Presentera för varandra, häng upp och gör förslagsvis en utställning någonstans på skolan.

LÄNKAR:

- www.imsweden.org/vad-vi-gor/hur-vi-arbetar/de-globala-malen
- www.globalamalen.se

ÖVERGRIPANDE LÄROPLANSKOPPLING

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.”

”Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor.”

”Eleverna tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö, kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt.”

Lyckoslantens lärarhandledning

görs av

CHRIS QWIST

som är lärare, specialpedagog och läromedelskonsulent.

Boka föreläsning

Förra året träffade Swedbank och sparbankerna 92 700 barn och unga och gav utbildning i privat ekonomi. Initiativet Ung ekonomi vänder sig både till grundskolan och gymnasiet.

Läs mer och boka en föreläsning på swedbank.se/ungekonomi